

ԾԱՂԻԿ շաբաթը երկու անգամ կը հրատարակուի Զորեփար-
քի եւ Շաբաթ օրերն: — Տարեկան բաժանորդագրութեան գինն է
100 դրոս արծաթ: — Վեցամսեայն 50. — Գաւառաց համար 115 դրոս.
Վեցամսեայ 60. — Ծանուցման տողը 5 դրոս.

Որ եւ է նամակ կամ գրութիւն պէտք է ուղղել
Առ Արսոնաշէր եւ Տնօրէն Անտոն Սափաեան,
Էսկի Զապրիյէ ճառարանի Նշան Լ.Ֆ. Պէրպիլեանի Տպարանն:
Խմբագրութեան յանձնուած գրութիւնք եւ չեն տրուիր:

ԹԻԻ 195 Գ. ՏԱՐԻ

1889

ՄԱՐՏ 4 ՇԱԲԱԹ

ՄԵԾ ՊԱՀՔ

Բ.

Մեծ պահքի քնացած ատեն, տես-
նելու արժանի էր նորա պատկառելի
դէմքը, խորշումեալ ճակատը, որոյ իւ-
րաքանչիւր ծալքերուն մէջ մէկ մէկ
խորհրդաւոր ժամանակագրութիւններ
արձանագրուած էին:

Իւր այս վիճակէն օգուտ քաղել
ուզելով, կամայ կամայ աւելի մօտե-
ցանք իրեն, և այնչափ որ իւր շուն-
չը մեր դեմքին վրայ զգալ սկսանք.
աչքերն չորս բանալով երբ կը պատ-
րաստուէինք ընթեռնուլ այդ արձա-
նագրութիւններն, ալբր ալմագ ապ-
տակ մ'էիջաւ մեր քթին բերնին և
ճիշդ այս միջոցին անտեսանելի ձեռք
մը խփեց մեր աչքերը և ուրիշ ձեռք
մը մեր բերանը. մենք այնպէս կտր-
ծեցինք որ Մեծ Պահքը արթննալով
և իւր ամբողջ վրէժխնդրութիւնը մե-
նէ առնել ուզելով, ինքն է այս բա-
ները ընողը և քիչ մնաց որ խելքեր-
նիս պիտի կորուսէինք. բայց անմի-
ջապէս խելքերնիս վրայ բերնը և մը.
տածեցինք որ թերեւս մեծ մեղք մը
գործած եղանք արձանագրութիւններ
խառըշտըկել կամ ընթեռնուլ ուզե-

լով. ուստի ձայներնիս ելածին չափ,
խղիւղի ձայնով «մեղայ, մեղայ, մեծ
մեղայ, պղտիկ մեղայ, օրթանճա՛մե-
ղայ» պօռացինք:

— Մեղայ, կրկնեց ահեղ ձայն մը.
զիւրդ համարձակեցար և յուժմէ՛քն-
կալար իշխանութիւն և ազատութիւն
ընթեռնուլ և խառըշտըլ ընելոյ ար-
ձանագրութիւնքն այն, որք դրօշմ-
եալք են անդ և որք չէ ճառելի և
կամ գրելի և կամ պատմելի և կամ
յերեսս դիմաց բերելի. ո՛վ խարդա-
ւանեալ գերի, կամուր տնձնամասն,
տմարդի յգիացեալ, պատրաստեալ է
քեզ պատիժս ահաւոր և շանդ մա-
հացու. արդ՝ արա զազօթս քո զի
մեռանելոց իցես:

— Աման ոտքդ պագնեսցեմ. մե-
ղայ, հազար անգամ մեղայ գոչես-
ցեմ, արեւուդ գլխուդ համար ըլլայ,
խնայեա լիս և ողորմեա, զի պապա ի-
ցեմ չօլուխ չօճուխաց. սօնրա ո՛վ հաց
տանելոց իցէ նոցա:

— Միթէ խօստանալով խօստանա՞ս
և պահե՞ս խօստումն քո թէ զոր ինչ
տեսեր և տեսանելոց իցես ո՛չ տես-
եալ էր զաչն և ո՛չ լսեալ զականջն,
և մի՛ խօսեսցի բերանն և մի՛ շար-
ժեսցի գրիչն:

— Հապա, հապա, ոտքով գլխով

երդում արացեմ, թէփէտէն թըր-
նաղա գառար թէէմինաթ տացեմ զի
պահելով պահիցեմ խօստումս իմ.
արդ՝ թո՛ղ, թո՛ղ զիս, զի բանիս դոր-
ծիս երթիցեմ. զի այսօր, որ է շա-
բաթ՝ հասալ էլ իճապ մեծպուր իցեմ
խօլաչան ընել էհմալճի բաժանորդաց,
որք մարթավալ կարդացեն վասն ոչ
վճարելոյ բաժնեգինսն իւրեանց և
ասդին անդին. քէօչէ պուճախ ալթ
իւսթ և եօխլամիշ արացեմ ընդ մէջ
Ծաղիկի վերէօյէ իւրան չինողքն, ձեռ-
ուընին ծանրը սաթքճիքն, այսօր գը-
նա վաղը եկուր ըսողքն, Բարեկեն-
դանը անցնի տէ մէյ մը եկո տէյի հը-
րամայողքն՝ ևն ևն ևն և ի մէջ այ-
լոց բաղում համակք գրեսցեմ գործա-
կալաց իմոց որք ի գաւառս և պա-
հանջեսցեմ զի այլէլ աճէլէ դրամս յը-
ղեսցեն. սողրա սողրա՛ ալ ասկէ անկէ
բարա ճարեսցեմ և երթիցեմ ի տը-
պարան զի սպասեսցեն ինձ գրաչարն,
գրագիրն, տպագրիչն, ցրուիչն, թըղ-
թավաճառն և բուլճիսն, և ապա եր-
թիցեմ ի սէմթն իմ, ուր պէքէյէլով
պէքէյէսցեն ինձ. էքմէքճիսն, պա-
խալսն, խասապան, թէրզիսն, խուն-
տուրաճիսն, քէօմիւրճիւսն, մանավ-
սըն, այլովքն հանդերձ, և վճարելով
զոմանս դրամ, զոմանս մէրամ, զո-

մանս Եօգ բարամ, զսմանս պիրազ տահա սապր էթ պէ ատամ և զոմանս լախըրտը մոտիկ չընելով կըլլանք արամ թարամ: մինչեւ որ ինքզինքնիս սաղ սէլիմ տուն նետելով, օլալըմ էսքի թասս էսքի համամ արգ ո՛վ զարեգուլթ տէր, թող ինձ զյանցանս իմ, բաց դաշս և զբերանս իմ և արձակեա զիս զի արտընա պագմագ սըզըն երթալով երթայցեմ և զգործս իմ կարգադրեսցեմ:

—Միթէ ճշմարիտ իցեն բանքդ այդոքիկ:

—Քիչիճիկ իսկ են, Տէր, գիտացես թէ այս երեկոյ եթէ ոչ վճարեցեմ զհաֆթալըսըն գրաշարին, երկուշաբթի ոչ առցէ խումբասն ի ձեռին և զԾաղիկն ո՛չ հրատարակեսցի ի չորեքշաբթի, գրողի՛ն ոչ գրեսցի, տպագրի՛ն ոչ տպեսցի, ցրուիչ և երգանդամ լեալ ոչ տօլաշմիշ լիցի, թըզ թալաճառն բայոսոս գոչեսցի:

—Բաւ են այդչափդ, արձակեմ զքեզ ըստ պայմանի մերոյ. զի շատ և շատ իսկ են տանջանքդ և պատիժդ այդ՝ զոր կրելոց իցես ընդ միշտ վասն հրատարակման Ծաղիկի. բացցի՛ն աչկունք և բերանք, բայց մի մոռացիս զուխտն և զխաւի խարարն. Եղիցիս ըստ առաջնոյն:

Հազիւ այս ձայնը կտրեցաւ, անմիջապէս մեր բերանը ճնշող ձեռքը վերցաւ և մեր աչքերը բացուեցան. օխ, ըսելով երկայն շունչ մ'առինք և մեզ ըրած շնորհացը համար ուզեցինք շնորհակալութիւններ մատուցանել Մեծ Պահքին, բայց ո՛րչափ մեծ եղաւ մեր զարմանքը, երբ մի և նոյն քնանալու վիճակին մէջ տեսանք զինքը. ոչ տեղէն չարժած, ոչ բերանը բացած և ոչ ալ ձեռքերը վեր առած էր. չորս կողմերնիս նայեցանք, բայց ուրիշ ոչ ոք կար. ապա ուրեմն ո՛վ էր մեզ կապող կաշկանդողն ու սպառնացողը. արդեօք աներեւոյթ ոգիներէ պաշարեալ էինք:

Այս խորհրդածութեամբք թէեւ ահն ու սարսափը պաշարած էր զմեզ, այլ սակայն խոհեմութիւն համարեցինք առիթէն օգուտ քաղել և անմիջապէս սենեկէն դուրս նետուեցանք, բայց հոն ալ հետաքրքրութիւնը մեր օձիքէն բռնելուն, գործին վախճանին տեղեակ լինելու համար պարտաւորեցանք անկիւն մը կծկտիլ և մեր տեսածներն ու լսածները գրի առնելով անմիջապէս տպարան յղել, պատուիրելով միանգամայն որ ինձի չսպասեն մինչեւ յառաջիկայ

Զորեշաբթի

ՕՐՈՒԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

... Բարեկամ

Մտերմաբար կը յորդորես զիս որ ԾԱՂԻԿԻԴ մէջ պարբերաբար Օրուան Կեանքն գրեմ: Այս առաջին յօդուածս անշուշտ կ'ապացուցանէ թէ ընդունած եմ առաջարկդ և թէ պիտի ջանամ իմովսանն օգտակար ըլլալու պատուարժան Ընթերցողներուդ:

հախ, իբր կատարելի պարտականութիւն մը, չը մոռնամ շնորհաւորել զքեզ, որ յաջողեցար վերջ մը տալ տարտամ կացութեանդ: ԾԱՂԻԿԻԴ, որ բաւական ժամանակէ հետէ կորսնցուցած էր իր բոյրն ու թոյրն, իր գեղն ու ժպտը, յանկարծ նորէն թեւ կ'առնու, հոտ կը ստանայ, և իր թոշնած թերթերը մի ծիծաղ կը զգեսնուն անուշ ու փափուկ: Ուրեմն, այս նոր յաջողութիւնդ, որ լրագրութեան ճակատագրէն հեռի ըլլալ կը թուի, մեծ բան մըն է ընթերցողաց համար, որոնք անշուշտ պիտի փութան աւելի եւս խրախոյս և քաջալեր հանդիսանալ քու ալ ձեռնարկներուդ մէջ:

Անցնինք օրուան կեանքին:

Մեր այս չաթութեան կարեւոր դէպրերէն մին է Տէր Աշոտ քահանայի հրաժարականն ու Թաղ. Խորհուրդին համակրական ցոյցերն:

Անշուշտ պէտք չունինք երկար բառերով բացատրելու ինչ որ տեղի ունեցաւ Պոյաճը գիւղի մէջ, քանի որ մեծ դժոյգ մը հանեց այն՝ Աղգին, Պատրիարքարանին, եկեղեցականաց, անհատից և լրագրութեան մէջ:

Թէ ինչպէս վերջ գտաւ այս մեծ խնդիրն, տարբեր մեկնութիւններ կը տրուին: Ոմանք կ'ըսեն թէ մեծ կռիւներ ելած են մասնաւորաց և երկու կուսակցութեանց մէջտեղ: Ոմանք ալ փակադժի մէջ կը պատմեն թէ ժամկոչին և քէհեաին միջեւ այնքան տխուր հակառակութիւն մը յառաջ ե-

կած է, սր շատեր չարագուշակ կը համարեն զայս աղգին գլխուն: Բայց Արեւելի պատահական մէկ թղթակցին ըսածներուն նայելով՝ Տ. Աշոտ քահանայն այնքան չարչարանքներէ ետեւ, զինաթափ եղեր այսինքն հրաժարական տուեր է վերջնապէս: Տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդին անդամք ալ քահանային այս վեհանձնութեան վրայ շեշտեալ իբր ցոյց մը համակրական ուղեր են մէկ քանի դահեկան հանգանակութեամբ քաւել իրենց մեղքերը:

Ո՛վ Աստուած, ինչ տեսակ խաղեր են ասոնք, որ բոլորովին անթափանցելի կը մնան մեր սրտին ու մտաց: Զգածուի՛ր այնքան չարչարանքներէ ետեւ, պատրանք մըն է. համակրի՛չ այնքան հարուածներէ վերջ, քար սըրտերու դործ չէ: Այն որ սիրտ ունի իր կրծոց տակ, այն որ խիղճ ունի իր լանջաց ներքեւ, առաջին իսկ վայրկեանէն խոհեմութեամբ կը վարուի և տեղի չը տար այնքան դժբախտ ու տարաձայնութեանց:

Ինչ կրնանք ըսել այնպիսեաց համար, որք իրենց քահանայն, իրենց հոգեւոր մէկ հայրը պատուել չեն գիտեր:

Թուականներ կան, որոնք իրաւամբ մեծ տեղ մը կը գրաւեն աղգերու տարեգրութեանց մէջ: Այդպիսի թուականներ ճակատագրական կրնան համարուիլ, և որ անմոռաց յիշատակ մը կը թողուն ամեն երախտագէտ սըրտերու խորը:

Աւասիկ, 1889 մարտ 1 չորեքշաբթի օրը, մին է այն թուականներէն, որք, ինչպէս ըսինք, անջինջ իմն կը դրոշմուին սրտին տախտակներուն վրայ: Այդ օրուան մէջ, ամեն հայ, ամեն զգայուն մարդ ուրախութեան ցոլք մը ունէր իր այտերուն վրայ և վառվռուն բոց մը իր աչքերուն ալուց մէջ, ինչ որ կ'ապացուցանէր թէ արտասովոր բան մը կը տիրապետէր կուրծքերու տակ: Վեհ. Կայսրն թուղրա մը կը զրկէր մեզ, հաւատարիմ հպատակացն, և քանի մը օր առաջ ալ հազար ոսկիներ: Եթէ ո և է նուէր մը մեծ առատաձեռնութիւն մը կրնայ համարուիլ շատ անգամ, հապա որչափ եւս առաւել ցնծութիւն կը պատ-

ճառեն բարիքներ, որք Գթառատ և հայրագործ վեհապետի մը կողմանէ կուգան, իբր անսուտ նշան ջերմա- ջերմ սիրոյ և քաղցր հոգատարու- թեան: Ուրեմն, ամեն անհատ, Օս- մանեան բարիքները վայելող ամեն հայ մարդ, պէտքէ միշտ և հանա- պազ բարեմաղթու ըլլայ իր գործ- վազուի լիբրային, թանկագին կե- նաց և նորա բարձր գահուն ու Սրբազան Պատրիարք Հօր հետ միա- տեղ կրկնէ անդադար:

«Տէր ի զօրութեան քում ուրախ եղիցի թագաւոր մեր Սուլթան Ապտ- իւլ-Համիտ Կայսր ամենայն Թուրքիոյ, ի խաղաղութեան և յանդորրութեան երկրին իւրոյ և ամենայն ժողովրդեան ցնծասցէ յոյժ:

«Զցանկութիւն սրտի նորա տո՛ւր նմա, Տէ՛ր, և զկամա շրթանց նորա մի՛ արգելցես ի նմանէ:

«Ժամանեցո՛ւ զթագաւոր մեր զՍուլ- թան Ապտ-իւլ-Համիտ Կայսր քաղցր օրհնութեանց քոց և պահեա՛ պալ- ծառ զօրակ արքայութեան ի գլուխ նորա:

«Կեանս և երջանկութիւն խնդրեմք մեք, ո՛վ Աստուած, վասն Թագաւո- րին մերոյ: Տէր կեցո՛ւ զթագաւոր մեր զՍուլթան Համիտ Կայսր ամենաբարե- րար ընդ բազում ամա յաւիտեանս յա- լիսանից, Ամէն»:

3 Մարտ 1889 ՀՐԱՅՐ
Եէնի-գարու

ԱՂՕԹԱԳԻՐՔ ՊԱՐՏԵԶ ՀՈԳԵԻՈՐ ԲԱԶՄԱՊԱՏԱԾԵ

(Պէրպէրեան Տպագր.)

Ընտիր թղթի վրայ, մաքուր տպագրութեամբ, լաթա- կազմ, կը վաճառուի

Երկու { 2 } զրուշ

Կը գտնուի Պէրպէրեան Տպարան, Կ. Պ. Էսքի Զապ- թիէ ճատտէսի, թիւ 61:

ՍԱՏԱՆԱՅԻՆ ՏՈՒՆԸ

(Շար և վերջ)

—Օ՛, տեսնե՛ք ի՞նչ կայ, ըսաւ Ալֆրէտ մօրեղբայրը քիչ մը սիրտ առ- նելով: Իր լապտերը վեր բռնեց և անոր լոյսը ձեղունին կեդրոնէն ներս ցոլացուց: Բայց ի՞նչ մեծ եղաւ իր ուրախութիւնն, երբ փոքրիկ դռնակ մը նշմարեց հոն, և իր գաւազանին ծայրը այդ դռնակին փորուածքին վրայ զետեղեց: Թեթեւ աղմուկ մը լսուեցաւ յայնժամ, որպէս թէ կա- փարիչը խփել կ'ուզէին ներսէն: Բո- լոր աղմուկները, ձայներն ու աղա- զակները դադրած էին այլ եւս:

Այն ատեն, գնդապետն իր զինուո- րական հովիտը ձայնով հրամայեց.

—Եթէ հոն գտնուող մարդն ան- միջապէս վար չիջնէ, կ'երգնում թէ կրակ կ'ընեմ իր վրայ: Վեց երկվայր- կեան միայն կուտամ իրեն մտածելու և պատասխանելու համար:

Եւ սկսաւ համբել: Մէկ, —երկու, —երեք, —չորս . . .

—Կեցէ՛ք, ըսաւ ձայն մը այլայլուն շեշտով մը:

Միեւնոյն վայրկեան, դռնակը կի- սովի բացուեցաւ և ձեղունին մէջտե- ղէն երեւան ելաւ մարդկային դէմք մը, որ սարսափէն տոգունած էր բո- լորովին:

—Սէ, դո՛ւն ես, Պօպօ, դո՛ւն ես անդամ արարած, որ տարիէ մը հե- տէ կը խաղաս մեղ այս կատակերգու- թիւնը: Արի՛, վար իջի՛ր, որպէս զի հաշիւդ մաքրենք, գոչեց գնդապետը ճանչնալով այն ոտահակն, որ, Պօպօ մականուամբ, մուրացիկ մը և վաղե- մի որովայնախօս խեղկատակ մըն էր և որ, աճալարարութիւն մը կատարած միջոցին, կորսնցուցած լինելով մէկ սրունքն ու մէկ աչքը, մուրացկանու- թիւն ընելու ստիպուած էր:

—Ներեցէ՛ք, տէ՛ր գնդապետ, նե- րեցէ՛ք որ քսեմ . . . Բայց բան չպիտի ընէք ինձ, այնպէս չէ՛, կ'ըսէր լալա- գին նախկին որովայնախօսն, իր գլու- խը դռնակին ծակէն դուրս հանելով:

—Դուն ես հա՛, ծերուկ խեղկա- տակ, կը կրկնէր Ալֆրէտ. մտքէս իսկ չէր անցնէր այս, բայց շուտով վար պիտի իջնե՛ս:

—Այո, տէ՛ր գնդապետ, պիտի կատարեմ ձեր հրամանը . . . Բայց բան չպիտի ընէք ինձ, այնպէս չէ՛:

—Եւ պիտի բացատրես ինձ, թէ ինչու հոստեղ որովայնախօսութեան փորձեր կ'ընէիր . . . Արի՛, վար ի- ջի՛ր նայիմ:

—Այո՛, տէ՛ր գնդապետ, պիտի իջնեմ, բայց բան չպիտի ընէք ինձ, այնպէս չէ՛ . . .

—Ո՛չ. վատ անպիտան, բան չպի- տի ընեմ քեզ. թէեւ արժանի էիր գլուխդ ու ոսկորներդ. կոտորելու, բայց ինչ և է կը ներեմ քեզ, ոչայ- մանաւ որ վար իջնես և քսես ինձ թէ ինչ նպատակաւ կը խաղայիր այս կա- տակերգութիւնը:

—Բայց բան չպիտի . . .

—Սէ, համբերութիւնս կը սպա- ուես վերջապէս: Արդէն ըսի թէ բան չպիտի ընեմ քեզ . . . դու միայն բա- ցատրութիւն տուր . . .

—Գլխուս վրայ, տէ՛ր գնդապետ: Այս տունը գնելու համար էր որ կը կատարէի այս խեղկատակութիւնը . . .

—Այս տունը գնելու համար մի: Ի՞նչ տեսակ պատմութիւն է այդ:

—Բացատրեմ, տէ՛ր գնդապետ, պատասխանեց մուրացկանը, գլուխը ծակէն դուրս բռնած: Գիտէի թէ ընդհուպ պիտի կառուցուէր երկա- թուղի մը, որուն կայարանը ըստ երե-ւուրթին հոս պիտի շինուէր: Բայց սա- կայն, եթէ ես այս տնակը գնելով, պանդուկ մը հաստատէի, գէշ չպիտի ըլլար. և շատ ստակ պիտի շահէի: Ե- կուր տես որ, տէրը շատ սուղի ծա- խել կ'ուզէր և ես ալ բաւական դը- րամ չունէի, որպէս զի . . .

—Ենչպէ՛ս, բաւական դրամ չու- նէիր . . .

—Այո՛, տէ՛ր գնդապետ, քանի մը դահեկան միայն ունէի, որ իմ խնա- յողութեանցս արդիւնքն էր:

—Աղէ՛կ, աղէ՛կ, չարունակէ՛:

—Տեսայ՛ որ նպատակիս չպիտի կրնայի հասնիլ. ուստի մտածեցի որ, և իցէ միջոցով մը, ալս տան արժէքը կոտորել: Միտքս դրած էի նաեւ, որ եթէ անգամ մը տէրն ըլլալ յաջողէի, իմ մեքենայութիւնս և գործածած մի- ջոցներս պիտի պարզէի ամենուն առ- ջեւ:

—Եւ միմիայն քու շահուղ համար,

ամբողջ երկիրը ահ ու դողի մատնեցիր, այնպէս չէ՞, սրիկայ, Լաւ ուրեմն, պիտի մաքրենք քու հաշիւդ ալ:

Որովայնախօս մուրացկանը, որ արդէն սանդուխի մը ծայրը դռնակէն վար իջեցնելու վրայ էր, այս վերջին սպառնալիքը լսելով, վեր քաշեց դայն վերստին:

— Բայց, խոստացած էիք ինձ, տէր գնդապետ, ըսաւ պաշտօնական ձայնով մը:

— Ի՞նչ բան խոստացած էի քեզ:

— Ձարիք չի հասցնել ինձ:

— Լաւ, կը ներեմ քեզ, ստահակ:

Այս յուսալից բառերուն վրայ, Պօպօ սանդուխը ծովէն վար երկարեց և սկսաւ իջնել:

— Առջիս ինկիր տեսնեմ, ըսաւ գնդապետը հրամայական շեշտով մը:

Ու խեղկատակին մէկ ականջէն բռնելով, իր երկանիւ կառքն առաջնորդեց, բազրոնակին վրայ նստեցուց դայն և, ինք ալ իր նստարանին վրայ ցատքելով, մեկնեցաւ սրարչաւ:

Դ

Նոյն իրիկունը, գողեակին մէջ հացկերոյթ պիտի տրուէր: Պօպօ, որ ներկայ կը գտնուէր հոն, ածպարարութեան որովայնախօսութեան և խեղկատակութեան երբեակ հրաշքներ կատարեց: Իրենախկին զարմանալի ճարտարութեամբ, մուրացիկը շատ մը հրացաններու միանգամայն արձակման ձայնն, օձերու սուլումը, շան հաչումը, խոզերու խանչիւնը, էշերու շփնչը, բուր մը վայրիւնը, սոխակին դայլալը, զեփիւռին մրմունջը, քամիին մունչը, վերջապէս շատ մը արտասովոր ձայներ կեղծեց և պատին վրայ ցոյց տուաւ խոշոր, անհետեւի և հրագոյն մատ մը, որուն երեւումը ցնծութիւն պատճառեց այս անգամ տղայոց ու աղջկանց համար: Ուր էր այն դալկութիւնն ու տխրութիւնը, որ օր մը առաջ դրոշմուած էր ամենուն այտերուն վերեւ: Ուր էին այն սարսափական ճիչերն, այն ողբերն ու արցունքներն, որք մանկանց հեծեծանքներուն մէջ կը խառնուէին: Այժմ ամեն բան ուրախութեան և գոհունակութեան փոխուած էր և մինակ, իբր գոգոհանք մը, Ժիւստէնը կար, որ իր առջի օրուան վախկոտութեանը համար չէր կարող մէկու մը երեսը նայի:

ՀԱՆՈՒԻ ԳՕՆԴԻ

Թարգմանեց

ԳԵՈՐԳ Կ. ՍԻՄԵՅՇԵԱՆ

ԻՇ ՊԵՃԵՐԵՆԻՆ, ԷՔՄԷԻ ԵԼԵՆԻՆ

—

Վազբա տիւրիւն մէկսիմի կէտի, ալան ալտը վէ սաթան սաթտը, աթը ալան իւսկիւտարը աշտը, պէճերիք սիղլէրտէ տէրեայը սիւքիւթէ վարըպ, սապրէ վէ թէհամմիւլէ դարար գրլտը, լաքին շուրասը վար քի պու կիւն էվլէնմէք խուսուսընտա բէք չօգ սուհուլէթլէր մէյտանտէ տուրուպ տուրուրքան, էվլէնմէյէ արզուսու օլուպտա պիր շէյ պէճէրէմէմէք, տօղրուսու շէօյլէ պէօյլէ չօլբաղըդլարտան տէրի տիր:

Հէլէ բէք չօղլարըն, շէօյլէ պէօյլէ իթիրաղլար իլէ. էվլէնմէքիյի ֆիքիրլէրինտէն պիրլէ կէչիրմէտիքլէրի շէօյլէ տուրսուն, էվլէնմէյէ արզուլարը օլուպտա պիր թիւրլիւ ճէսարէթ էտիպ պիր շէյ պէճէրէմէյէլէրին պաղը իթիրաղլարը վար քի, տօղրուսու բէքտէ հագգսըզ շէյլէյ տիր տէյէմէյիլ ամմա, ալթ ուճու եինէ պէճէրիկսիղլիք օլտուղունուտա ինքեար իտէմէյիլ:

Պու գապիլտէն օլանլար իլէ գօնուշուլուգտա, պիր թագըմ ուճու օրթասը պուլունմազ հիսապլար մէյտանէ վաղ իտէրլէր քի, էն մահիր պիր մուհասիպին տախի հալլ իտէմէյէճէլի մուհագգազ տըր:

Կէչէն կիճէ էվլի օլմոյան պիր տօթումուղուն խանէսինտէ միսաֆիրէթէն պուլունտուղումուզ ոլբատա, բէֆիգլէրինտէն պիր գաչ քիչիլէր տախի կէլիպ, էրքէքճէ պիր մէճլիս թէչքիլ օլունտու:

Շունտան պունտան գօնուշուլտուգտան սօնրա, նասըլ իտէ էվլիլիք իւզէրինէ պահա ալըլըպ (մէյէր իտէ կէլէնլէրտէ հէք պէքեար իմիլլէր) քի մի լէհինէ վէ քիմի ալէյհինէ էֆքեարլար պէյան վէ էրէյիճէ թօհաֆ պիր միւճատէլէյէ կիրիշտիլէր: Շէօյլէ քի,

— Պիլ քէնտիմիլէ պագալըմ, պու սէնէտէ պէօյլէ գալտըգ:

— Էյ նէ՞ օլաճագտը, էվլէնմէյէճէքմիլիտին:

— Հիսապըմա կէլիր պիր շէյ օլուրսա նիչին էվլէնմէյիմ:

— Էյ շու սէնին հիսապըն նէ՞ իմիլ պագալըմ:

— Ատամ, պէնիմ հիսապըմ նէ՞ օլապիլիր, իշտէ շէօյլէ պիրաղ թուղ-

լու պիպէրիճէ պիր շէյ օլուրսա, հիչ տուրմալըպ էվլէնէճիլիմ վէսսէլամ:

— Շիմտիլէ գատար տուրտուղուն գապահաթ, ամա չօգ թուղլու պիպէրի օլուպտա, սօնրա աղլըն եանմասըն հա. օրասընը էյի տիգգաթէթ:

— Օնլար հէք պօշ լաֆլար. իշ օլանա վարըր, պիր ատամըն գըսմէթի նէ իտէ օլուր. իշ քի պիր կօրկօթլու պիր շէյ եագալամալը:

— Օնտան գօլայ նէ՞ վար. Ալլահա շիւքիւր բիսցատա մալ չօգ վէ ֆիյաթլարտա տօլիուն, պօյ պօյ, հէք ճինս վար, օնլու մու, եիրմիլի մի, էլլի մի, եիւլլի մի, իքի եիւլլի մի. . . :

— Թիւթլին բաքէթի մի ալըյօրըզ պէ, եիւլլիւ, իքի եիւլլիւ գաբալը օլարաղ թիւթլին բաքէթի ալընապիլը:

— Էյ, գուղում, էվլիլիք պահսընտա եիւլլիւ, իքի եիւլլիւ հիսապէտէն, պաչգա հիսապլարա հիչ կիրիշմէլի, հիսապը սօնրա հիչ պուլամազ, հա, իյի հաթըրմա կէլտի, շու սէնինքինին թէյլէսինին գըզընը ալսանա, հայլիճէ կօրկօթլու պիր շէյ տիր իշտէ:

— Հա՞նկըսը օ՛:

— Ճանըմ հանը կէչէն ախլամա. նասը սիղտէ իտի տէ, պիր թանէճիք գըզըմ տըր, շէօյլէ կիւզէլ տիր պէօյլէ կիւզէլ տիր տէյիպ, գըզընը մէթհ էտիպ տուրույօրտը, հէմ սանա ֆէնա նագարլա պագմայօրտը:

— Աննատըմ:

— Էյ նասըլ, պարէ մէթհ էթտիյի գատար կիւզէլ մի տիր:

— Նէ՞ մինասիպէթ, կէօրսէն, զայլ պիր շէյ վէ հաթտա էկէր պիրի իլէ ատիէօ էթսէ, պաչընը իքի գալըլ կէրիյէ թութմայա մէճպուր տըր:

— Օ նէյէ՞ եա:

— Է. օլմայա քի պուրնու գարշըսընտաքինին կէօղլինէ կիրսին:

— Ամա եարտըն հա՛:

— Նէ՞ հաճաթ, էօնիւնտէն կէչէրսէն սափուլ պտարմալը քի պուրնունու սագընսըն, եօգսա ֆէնա:

— Էյի ամա, էկէր քէսէսինին պէօյլիւքիւղիւ պուրնունուն պէօյլիւքիւղիւնիւ թէճափուզ իտէր իտէ, հիչ զարարը եօգ, պէն սէնին եէրինտէ

օլսամ պիր սաաթ պիլէ տիւշիւնմէմ,
իշի պիթիթիթիւմ վէսսէլամ.

—Եօգ, տօղրուսու պիրաղտա կէօյ-
նիւմիւն սէվտիի օլմալը, էօյլէ օլուր
օլմազ շէյլէրէ աթըլմամ:

—Էօյլէ իսէ կէլէճէք սէնէտէ, օ
պիր սէնէտէ, հասըլը սէն հիշ պիր շէյ
եաբամասըն, զիրա հէր կիւղէլիք պիր
եէրտէ օլմազ գուզում, եա շէօյլէ եա
պէօյլէ օլմալը:

—Էյի եա, պանա տէյէճէինէ,
սէն նիշին էվլէնմէսին, իշտէ օ գըզը
սէն ալսանա:

—Ալլահըն եաբաթուրը գուլ տէ-
յիլ մի, ալըր ըտըմ, լաքին պէնիմ
պաշգա հիսապըմ վար:

—Սէնին հիսապըն նէ էմիշ պա-
գալըմ:

—Հիսապըմ շուքի, օնուն կէթի-
րէճէք պէօյլէք պէօյլէք ալթուն
թօրպալարը մուհաֆազա էտէպիլէ-
ճէք պիր մահալիմ եօգ:

—Ծօ պու նէ թօհաֆ լագըրտը
հա', հա', հա', . . էյ ալ տա պանա
վէր, պէն սագլարըմ:

—Ալաճագ գըզըմըն կէթիթէճէք
թրախօժասընըն մուհաֆազա տէյիլ
պիր պաշգասընա հէվալէ, իլլա պէն
քէնտիմ պիլէ սագլամալըպ, իլլա պիզ-
ղաթ քէնտիսինին մուհաֆազա իտէ-
պիլմէսի արղուսունտայըմ:

—Պէ տտամ, պիլմէճէ' մի սէօյլէ-
յօրսըն նէ' եաբըյօրսըն. օ հայտէ սա-
նա նէ ֆայիտէսի օլապիլի:

—Բէք չօգ, զիրա անճագ օ հալ-
տէ պէն պիր մէսուտ գօճա օլապիլի-
րիմ:

—Շիմտի չըտըրըրըմ, պու նա'սըլ
օլուր, շունու աննաթսանա պագայըմ:

—Պապամ, պէն սիմա կիւղէլիյին.
աէն, ահճէ զէնկինիյինտէն զիյատէ,
ալաճագ գըզըմտա գալպ կիւղէլիյի
վէ եիւրէք զէնկինիյի օլմասընը իս-
թէրիմ, աննատըն մը շիմտի:

—Հա', հա', հա', պէն պէօյլէ
վազլարը պաղը բաբաղարտան տիյնէ-
րիմ, ամա պու տէվրին հագգընա
տէյիլ գուզում. շիմտի գատընլարըն
կիյինտիղի ս բուլլու մուլլու, գապար-
թըլը վէ պանէլալը ֆիսթանլար, թիւր-
նիւրէր վէ մանթօլար, օ սէնին տէ-
տիյին շէյլէրին գալպէ վէ եիւրէյէ կէ-
շիպ եէրլէշմէլէրինէ մանի օլույօրլար,
հէմ ճանըմ գավուն տէյիլէր քի գօգ-

լայասըն. պազըտա օլույօր քի, էյի
տիր տէյի պէլլէյօրսընտա, ֆօլու սօն.
րատան մէյտանա չըգըյօր, օնա նէ'
եաբարսըն:

—Իշտէ պէնի տէ տիւշիւնտիւրէն
օրասը եա, եօգսա չօգտա'ն էվլէնմիշ
իտիմ:

—Էօյլէ իսէ, սէնտէ պէնիմ կիպի
սըթթին սէնէյէ գատար էվլէնմէյէ-
ճէինէ հիշ շիւրհէ էթմէ:

Պիզ վագթըն կէշմիշ օլտուղունու
վէ պու միւպահէսէնին տախի սօնու
կէլմէյէճէլինի ֆէրք իլէ:

—Պագսանըզա, շու միւլահագա-
լարընըզա, սիզ հիշ պիր վագթ էվ-
լէնմէզսինիզ վէ պու իսէ, պիզճէ
անճարակըզ վէ պէճէրիկսիզլիք թա-
պիր օլունուր. պիլմիշ օլուն քի շիմ-
տիքի վագթթտա սիրքէյի սարմուսա-
ղը հիսապ իտէն բաշայը եէճէմէգ. սիզ
էվլէնմէք իսթէրսինիզ. եալահ է-
տիպ պիր շէյ եաբապիլիթիսինիզ,
օնա պագալըմ, զիրա իշ պէճէրէնին
էքմէք եէնին. Տէտիք. վէ ֆէնէրի
եազըպ էվիմիզէ ալտէթ էթտիք:

Ուղուրլու գատէմի օլսուն պիրա-
տէր, տըշարտա պուլունտուղում զէ-
ման էվլէնմիշսինիզ տէյի տույտում,
տիւշիւնիւ նէ' վագթթ եաբարընըզ:

—Անճարակտա, լաքին . . .

—Չօգ էյի եաբմըլըն, պունտա օ-
լայըտըմ տիւշիւնինէ կէլիթ իտիմ,
էլպէթ շիմտի մատամընլա էօթէ պէ-
րի ըէսմի վիզիթալարա պաշլատընըզ,
տէյիլ մի:

—Պիրատէր նա'սըլ աննաթայըմ.
տօղրուսունու իսթէրսէն տահա հիշ
պիր եէրէ կիթտիյիմիզ եօգ. իլք վի-
զիթամըզը Բաթրիքխանէտէն պաշլա-
տըք, լաքին նասըլ ըսա օրատա սաբ-
լանտըգ գալտըգ:

Նէ' օ արգատաշ, կէնէ' մի ֆա-
սուլեա:

—Ատամ Մեծ Պահքտա պաշգա

նէ' եէրսին:

—Գըթըլընա մը կէլտին. չօգ.
պիր էթ եէմէյի ալ, եէ:

—Էթ մի, սաքըն հա, պու Մեծ
Պահքտա էօյլէ շէյ օլմալ:

—Վայ, պա'ք մը թութույօրսըն:

—Պանա գալսա պէնիմ պահք
թութտուղում եօգ ամա, պու սէնէ
գասապըմըզ պիլի թութմուշտա:

—Թօհաֆ շէյ, գասապա' նէ:

—Գասապա' նէ' մի, տօգուղտան
աշաա էթէ պուշագ վուրմայօր, հա-
պէրին վա'ր մը:

Հէքիմիք ֆէննինի թահսիլ իթ-
միշ օլուպ, արթըգ մէքթէպտէն չը-
գաճագ օլան պիր թալէպէեէ իմթի-
հան էսնասընտա միւմէյեիզ սօրար:

—Սէօյլ պագալըմ օլում, էօլ-
մէք բատտէլէրինէ կէլմիշ օլան պիր
իսաթաեա, հէքիմին կէլմէսինէ գա-
տար, նէ' եափմալը:

Թալէպէ պիրաղ տիւշիւնտիւր-
տէն սօնրա, սատէտիլանէ պիր սու-
րէթլէ:

—Վասիյէթնամէսինի եափմալը,
ճէվապընը վէրի:

Մայրն ու աղջիկը վարդագոյն ա-
նուշ մը եփելով, սկսան մասնաւոր
քեասէներու մէջլէցնել:

Աղջիկը լեցուած քեասէներէն մին
լաթով մաքրած ատեն, ինչպէս կըլ-
լայ քեասէն ձեռքին մէջ կը կոտրի և
ձեռքերն ու վրան գլուխը անուշով կը
ծածկուի. մայրը բարկանալով կը

—Աղջիկ, ինչ ըրիր, չորս թարա-
ֆըպ անուշը պլեցիր:

—Է ինչ ընեմ, մախսուս չըրի եա.

—Հիմա տա պանը ես ընելու էի,
աճապա ինչեր պիտի ըսէիր:

—Ինչ պիտի ըսէի, չորս կողմը
վարդագոյն անուշ ըլլալուն համար,
մայրիկս շա'տ բախտաւոր է, պիտի
ըսէի:

ՆՇԱՆԱԻՈՐ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅՔ

Կրօնքն և օրէնքն այն զոյգ մը գաւաղաններն են զորս պէտք է վերցընել այնպիսեաց քովէն որոց սրունքները տկար են : Տեպլա

Սպիտակ մազերը այն փրփուրներն են որք կը ծածկեն ծովն փոթորկէն վերջ : Բլեւ Լօնէ

Երբ մարդ պիտի գրէ կանանց վրայ , պէտք է որ իւր գրին ծիածանի մէջ թաթխէ և ցանէ իւր տողերուն վրայ թիթեռնկան թեւոց նուրբ փոշին : Տեպլա

Երջանկութիւնն ուրեք ուրեք կ'երևի . կեանքն առաւել տխուր ընելու համար , որպէս հրճիգն որ գիշերն միայն կը լուստուորէ : Աստուծոյ Հոգի

Սիրոյ տօներն աշխարհի հանդիսից կը նմանին , պէտք է մեկնել մոմերը չը մարած : Աստուծոյ Հոգի

Հեռացէ՛ք այն անձերէն որք իրենց ըսածին հակառակին վրայ իսկ չեն խորհիր : Ծաւալ Նախապէս

Օրհնութիւնն և անեծքը գերեզմանին մէջ միմեանց քով են , բայց չեն խառնուիր : Վեպլա Հեպլա

Երկրի վրայ բան մը կայ որոյ առջեւ պէտք է խոնարհինք , հանճարն , է բան մը որոյ առջեւ պարտինք ի ծուռը իջնել , Բարաբիւն : Վեպլա Հեպլա

Կենաց երեկոյն իւրեան հետ կը բերէ իւր կանթեղն .— Գովեստից չափազանցութիւնն խուրձ մ'է : Փլեպլա Հեպլա

(Թարգմ.)
Մ. Գ. ՄՕՁԵԱՆ

ՉԷԾՄԷ ՄԷՅՏԱՆԸ
ՃԻՆԱՅԵԹԻ

1 Ի Ն Ճ Ի Մ Ո Ի Հ Ա Ք Է Մ Է

(194 թիւի Նիւսիսի պատճառով)

Ինչպէս...

Միւթէգաւտինը ասքերիյէտէն Մէհ. մէտ Նուրի էֆէնտինին գաթիլիւ , պարկիրճի Եոսուֆըն ճէրհի մատտէլէրինտէն տօլայը , մազնունալէյիւ մա օլան Ալի իլէ տիկէր Ալի հագըգլարընտա Պէյ օլլու պիտայէթ մահքէ մէսի իսթինթագ տարէսինճէ ճէրհեան իտէն թահգըգաթը իսթինթագիյէ վէ մուամէլէյի գանձիյէի հալի էվրագ իւզէրինէ . հէյեթթը իթհամիյէտէն թանգիլմ վէ իթա գըլընան ֆի 30 քեանունը սանի սէնէ 304 թարիսիլլէ վէ 479 նոմէրօլը մազպաթասընտա թաֆսիլթը մուհարրէր օլտուղու իւզրէ , մազնունանը մէրգուլման ֆիլլը գաթիլ վէ ճիւրթէլէրի , տէլայիլ վէ իսպարաթ իլէ թահգըգ իթմիլ վէ պինտէն ալէյհ մէրգուլմուն վէ ճէրհ ֆիլլէրինին ֆաիլլէրի պուլունմուշ օլմաղլէ , իթհամ օլունտուլար :

Էմրը գրաթ խիթամ պուլտուգտան վէ թարաթը ըրյասէթտէն օգունան քեաղըտլարըն մէալի միւթթէհիմէրէ թէֆհիմ իտիլտիքտէն սօնկրա , միւտտայի ումուլի պէյ էֆէնտի թէյըրհը տալայէ իպթիտար իյլէտի :

Միւտտաի ումուլիսի .— Միւթէգաւտինը ասքերիյէտէն միւթէվէֆա գօլ աղասը Մէհմէտ Նուրի էֆէնտի , չէհրը քեանունի էվլէլին իւչիւնճի ճումա իրթէսի կիճէսի , Գօվաճը Տէտէ մահալլէոփնտէքի խանէսինտէն չըգաղը վէ հարէմինին իֆատէսի վէչիլլէ , եանընա իքի լիրա ալըպ Ղալաթայա կիթաիկի անլալըլլօր : Միւթէվէֆանըն արատա սըրատա Ղալաթայա կէչուպ , սաաթ իւչ պուչուգ տէօրտրատտէլէրինէ գատար պիրա իչուպ գուլմար օյնամագ միւթատը օլտուղունտան , օ կիճէտէ էօլլէճէ իմրաը վագթ իթտիքտէն սօնրա , պարեիրճի Եոսուֆըն հայվանընա պինէրէք խանէսինէ կիթմէք իւզրէ Չէչմէ մէյտանընտան կէչէր իքէն , պու իքի Ա.

լիէր էօնիւնէ չըգար վէ պարկիր իւզէրինտէ օլտուղու հալտէ Նուրի էֆէնտիի սօլ պէօլրէկինտէն վէ պու սըրատա ֆիրար իթմէյէ չալըչան պարկիրճի Եոսուֆըն ճէրհ իտէրէր : Նուրի էֆէնտի հայվանըն իւզէրինտէ պէքճիլէրէ թէսատիլլէ իմտատ թալէպ իտուպ , Չէչմէ մէյտանընտա քէնտուսինին վուրուլտուղունու վէ ըէֆիգինին տախի շիմտի բարչա բարչա իտիլմէքտէ օլտուղու խապէր վէրտիկինտէն , պէքճիլէր տէր հալ մահալը վագըլայա շիթապլէ , էօնտէ Ալի պին Հիւսէյին վէ աղգատա պարկիրճի Եոսուֆ թաաղիպ իթտիկինի կէօրտիլլէրինտէն , Ալի պին Հիւսէյինի տէրտէսթ իտէրէր , Ալի պին Հիւսէյին իսս թիճվապ իտիլտիքտէ , Արապ ճամի ճիվարընտաքի մէյսանէլէրտէ իչրէթ իտէրէք խանէսինէ ալտէթ իթտիկի սըրատա , պիր չամաթա իչիթտիկինտէն , անլամագ իւզրէ կէրի տէօնտիւկիւնիւ վէ Ալի պէն Հաճի Հիւսէյինին Մէհմէտ Նուրի էֆէնտի իլէ պարկիրճի Եոսուֆըն ճէրհ իթմիլ օլտուղու Նու միւչահէտէ իթտիկինի իֆատէ իյլէր , Իքինճի իսթիճվապընտա , գըսմէն թահվիլը լիսան իտէրէք , պէրապէրճէ եանընա կիթմէք իւզրէ քէօրիւտէն կէչէճէքլէրի սըրատա թէպտիլը ֆիլլը իլէ Ղալաթայա կիտէրէք թէսատիլլէ իթտիքլէրի Վէլի չալուշ վէ քիւչիւք Կիրիտ Ալի իլէ պիրէչուպ սէրիսօլ օլտուգտան սօնրա էվլէրինէ կիթմէքտէլէր իքէն , Ալի պին Հաճի Հիւսէյին Սրապ ճամի գարաղօյխանէսի էօնիւնտէ նաղարա աթարընտան , մէմուրլարըն հէր իքիլինի չէվլրտիքլէրինի վէ սօնրա օրատան գուրթուլտուգլարընտա եէքտիկէրէրինտէն այրըլտըգլարընը վէ ֆիլլը ճէրհին քիւչիւք Ալի թարաֆընտան իյգա իտիլտիկինի պէեան իտէր . Ալի պին Հաճի Հիւսէյին տախի Ալի պին Հիւսէյին կէօրիւշմէտիկինի վէ գաթէն մուարիֆէսի տախի պուլունմատըղընը սէօյլէր : Սէպէպը իթհամլարընա կէլինճէ , Ալի պին Հիւսէյին տէրտէսթ օլունտուղու մահալտէ պուլունտուղուն Նու մուգարրէր օլմասը վէ պէքճիլէրին մէրգուլմ տէրտէսթ իթտիքլէրինի սէօլլէմէլէրի վէ Ալի պին Հաճի Հիւսէյին տախի տիկէր Ալի իլէ մուարիֆէսի օլտուղու հալտէ ինքեար իթ.

մէսի վէ մէսքէնինտէն չըգմատողընը
 իլաւէ իյլէմէսի վէ հալ պուքի իշրէթ
 իթտիքլէրի առամլարտան պիրի հէր
 իքիսինին պէրապէր օլտուգլարընը
 սէօյլէմէսի վէ միւթէվէֆա Մէհմէտ
 Նուրի էֆէնտիյէ չվէֆաթ իթմէզտէն
 մուգառտէմ քիւչիւք Ալի մուվաճէհէ
 իտիլտիքտէ գաթիլինի թէշլիս իթմիշ
 մատտէլէրի տիր . պինտէն ալէյհ , շա-
 հիտլէրին իսթիմասիյլէ տէվամը մու-
 հաքէմէլէրին թալէպ իտէրիմ :

Ալի .— Ալի աղանըն գահվէսինտէն
 չըգառապ էվիմէ կիտէճէկիմ սըրատա
 Ալիյէ րասթ կէլտիմ . նէրէյէ կիթտի-
 կիմի սիւալ իթտիկինտէն , էվէ կիթ-
 տիկիմի սէօյլէտիմ . հայտէ եանղըն
 վար կիտէլիմ տէտի . քէօրիւ պաշը-
 նա գատար կիթտիկիմիղտէ , աթէշ
 սէճմիւշ օլտուգլունտան թուրուպա-
 լարը սէյր էթտիք . օրատան մէյիտա-
 նէյէ կիտէլիմ տէյէրէք պէնի տօղրու
 Ղալաթատա Եօրկինին մէյիտանէսինէ
 կէօթիւրտիւ . մէյիտանէտէ իքի ահ-
 պապտա օթուրույօր իմիշ . պիրազ իշ-
 կի իշտիք . չըգտըգ բաբա Միսալըն
 մէյիտանէսինէ կիթտիք . իքի քիշիյէ
 րասթ կէլտիք . պիրազ իքի բսմարլա-
 տըզլարընտան . անլէրիտէ իշտիքտէն
 սօնրա , օ առամլարտան ալըրարագ
 սէմթէ կէլիր իքէն Ալի Արապ ճամի
 գարաղօլունուէ էօնիւնտէ նաղարա
 աթտըղընտան պիղի չէվիրտիլէր . նէ
 հալ իսէ օրատան գուրթուրուգ ,
 պէն համամըն էօնիւնտէն ալըրլարմ ,
 էվիմէ կիթտիմ , գաբուլու չալտըմ ,
 աշըլմատը . քիմսէ Եօգ զանընլա հա-
 լամըն էվինէ կիթտիմ . օրատան էվտէ
 օլտուգլարընը սէօյլէտիլէր . կէրի տէօն-
 տիւմ . էվիմէ կէլիր իքէն պիր պա-
 ղըրթը իշիթտիմ . իլէրուէ տօղրու
 կիտինճէ Ալիյէ րասթ կէլտիմ , էլինտէ
 պիր պըչագ գօշույօր , պարկիրճիյի
 գօվալայօր , պարկիրճի պէնտէն թա-
 րաֆա կէլտիկինտէն գօրգուտան սի-
 բէր ալտըմ վէ պարկիրճինին բէշինէ
 տիւշտիւմ . քէնտի եաթտըղը գահվէ-
 նին էօնիւնտէ Ալի , Տիգրան գաբու-
 յու աշ տէյի պաղըրտը . գաբու ա-
 չըլտը . Ալի իշէրիյէ կիրտի . Եօսուֆա
 նէ օլտուգլունու սօրտում . վուրուլ-
 տում տէտի . սօնրա կէլտիլէր պէնի
 եագալատըլար տօղրուճա վօյվօտայա
 կէօթիւրտիլէր . օրատատա պէօյլէճէ
 սէօյլէտիմ :

Րէիս .— Տիմէք սէն քիւչիւք Ալիյի
 թանըր վէ անընլա գօնուշուրտուն :

Ալի .— Սէմթ չօճուղու օլտուգլուն-
 տան կէօրիւշիւր իտիք :

Րէիս .— Էվիլէրինիզ պէյնինտէ նէ
 գատար մէսաֆէ վար տըր :

Ալի .— Եիւզ առըմ գատար , արա-
 մըզտա տէօրթ պէշ էվ վար տըր :

Րէիս .— Օրանըն եէրլիսի՞ մի Եօգսա
 քիրաճըմըսն :

Ալի .— Էվ քէնտիմիղին օլտուգլու
 կիպի օրատա տօղմա պէօյիւմէյիզ :

Րէիս .— (քիւչիւք Ալիյի խիթապէն) .
 — Սէն նէ՞ տէյէճէքսին :

Քիւչիւք Ալի .— Ճօւմա կիւնիւ
 սաաթ օն պիր պուշուգտա էնիշթէմ
 կէլտիկինտէն , եէմէքտէն սօնրա Ար-
 նավուտ Մալիհին գահվէսինէ կիտէ-
 րէք պէրապէրճէ պիրէր գահվէ իշ-
 տիքտէն սօնրա վէ օրատա պիրազ
 րահաթսըզլըգ հիսս իթտիկիմտէն ,
 գահվէ բարաւարընը վէրիպ գալգտըմ ,
 հաթտա բօլիս էօմէր էֆէնտիտէ օրա-
 տա իտի . Եէշիլ տիրէք համամընա
 կիթտիմ . օրատա ֆէնալաշտըղըմտան
 կիյինտիմ չըգալմ . տէսթիւհաշտար
 Ահմէտ աղա օրատա իտի . սօնրա պի-
 րազ էքմէք ալարագ Խուրշիտին գահ-
 վէսանէսինէ կիթտիմ . քիւրէքճի Ա-
 րապ Մէհմէտ օրատա իտի . Էրմէնի
 Տիրան գաբուլարը գաբառը , հէրի-
 միզ եաթտըգ . եանղըն օլունճա խա-
 պէր վէրալիլէր , քէյֆսիլիմ կիտէմէմ
 տէտիմ :

Րէիս .— Ալի պէրապէր կէզտիք տէ-
 յօր :

Քիւչիւք .— Հալըր կէշմէտիմ . կարէզի
 վար տըր պանա . իֆթիրա իտիյօր :

Րէիս .— Ալիյի թանըմըլըտըն :

Քիւչիւք .— Մահալլէ չօճուղու օլ-
 տուգլու իշին թանըրմ , ֆագաթ գօ-
 նուշմամ :

— Րէիս .— Նիշին կէօրիւշմէսին ,

Քիւչիւք .— Սապըգալը տըր . պէն
 անըն իշլէրինէ գարըշմամ :

— Սապըքասը նէ իսէ սէօյլէ :

— Պիլմէյօրըմ :

— Էօյլէ իսէ իֆթիրա իթմէ , սէն
 հիշ պէրապէր պիր եէրէ կիթմէտին
 մի :

— Խալըր կիթմէտիմ :

— Եանղըն օլտըղը գէման տիշարը
 չըքմա՛տըն մը :

(Մապաթ Էսր)

ԻԼԱՆԱԹ

ՖՕԹՕԿՐԱՖ

ԳԱՐԱԳԱՅԵԱՆ ՊԻՆՏԵՐԻԵՐ

ԳՈՒԼԷ ԳՍԲՈՒ ՆՕ. 677

Միւշթէրիլէրիմիզի մէմուէն գըլմագ ,
 էսկիտէն պէրո մէսլէքիմիզ օլտուգլու առ-
 մէնին մալիւմիւ տիր : Պու տէֆա էվրօբա-
 նըն էն մէշտար Փագաթիզալարընտան ճէլպ
 իտէրէք , աթրիլլէմիզի տանաթ միւշ օլտու-
 գլունտան , միւրաճաաթ իտէճէք միւշ-
 թէրիլէր հէր հալալ մէմուէն գալաճաղար
 տըր : Գաբալ հօվառա պիլէր իմ չէքի-
 վր : Զօճուղար վէ չօգ տուրմաղա իէհամ-
 միւլիւ օլմայանլար իշին , էն ս ն իսիւլտէ
 (էնսթաթմանէ) եանի միւշթէլլիլ Եօրմագ-
 սըզըն րէսիմլէր չէքիլլիլ : Պուճառն մատա
 ֆօթօկրաֆ իշին էն մէշտար Փագաթիզա-
 լարտան հէր ճինս մաքինա վէ լէվալիմ . թ
 վէ էճգա կէթիլթտիլլիւպ , է վէն ֆիյ սթ-
 լէ սաթըլուր :

Միւրաճաաթ իտէնլէրէ մէճճտնէն տէրս
 վէրիլուպ , մէրաղըլար իշին 180 զրուշա
 գատար մաքինալար ֆիրուլթ օլունուր :

ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Յօդէյ — Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Հանդիսի տպարանէն ի լոյս ընծայուե-
 ցաւ Մեծ . Մ . Մամուրեան էֆէնտի սոյն
 նոր և բազմապատկեր ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԹԵՐ-
 ԾԱՐԱՆ , մաքուր տպագրութեամբ և գե-
 ղեցիկ կազմով :

Փոքր մանուկները , որք քերականը ա-
 լարտէլէ յետոյ չունէին իրենց կարողու-
 թեան յարմար ընթերցանութեան գիրք
 մը , ահաւասիկ սոյն պատկերազարդ Ըն-
 թերցարանն պիտի ունենան այսուհետեւ ,
 որու մէջ պիտի գտնեն փոքրիկ պատմու-
 թիւներ , ոտանաւորներ , հանելուկներ ,
 պիտանի գիտելիքներ , որք գեղեցիկ կեր-
 պով գառակարգուած են աստիճանաբար :

Կը յանձնարարենք Մեծ . գասատուաց
 սոյն Ընթերցարանն , որու պալիսը բա-
 լական ժամանակէ ի վեր գգալի եղած էր ,
 և զոր կը լեցնէ բազմահմուտ ուսուցիչն :
 Կեդրոնատեղին է հանդիսի տպարանն ,
 և կը գտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց
 քով : Գինն է 2 զրշ . Շատ գնողներու գո-
 հացուցիչ գեղջ կը լինի :

ԱՎՐՈՐԱՆԸՆ ՀԻՐ ՆԵՎ
ԵՈՒՆԼՈՒ ԳՈՒՄԱՇԼԱՐԸ

ՄԱՐՏԻԿԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

151 ՍԹԱՄՊՈԼ ԳԱԼԱԳՃԸԼԱՐ ՊԱՇԸ 151

Մէջքիւր տիւքքեանտա Աւրօրանն սօն մօտաւորնտան հէր նէվ սիւհան վէ եռնուր գումաշլար, լահօրաքի, թիպէտ, քալմէր-աիքօզ, վիկօն, օթօման, սերփանթին, արնիլէր, շահօգ, թըրիքօ հէր ճինա ալա գըշլըզ ֆանէլալար, շալ ըէն'ի գաստօշլար, իփէքիլ շալ ֆանէլալար, սօն մօտ ֆիւտանըլար, կարնիլի վէ կարնիօիզ տիւզ գումաշլար, կարնիլի գատիֆէլէր, ճար վէ պօհճ շալար վէ սաիլէ կէրէք թօփ վէ կէրէք արշլն իլէ սաթըլմագտա օլուդ, թէշլիֆէ րազպէթ պուեուրան զէվաթը քիւրամ հէմ էմթիւննն նէֆաաէթ ու զաւրաֆէթինտէն վէ հէմտէ ֆիւտաթլարն էհ վէնիլէթինտէն ֆէվէլաաէ մէմնուռ օւլաճաղարը իլան օլունուր :

Սապրգ Մամուլն սահիպ իմթիւազը Այվազեան էֆէնտի, Գալաթաաա, Բէնիլէնպիհ-Պաղարնտա, Իքսի խա-

նընտա պիւր մաղաղա քիւշաաիլէ նէֆիս զէշլին եաղը, վէ լէզ'ի շարապ վէ մասաիգ, վէ էն ալէա ճ'նաիւտէն տէ սապուռն վ քէզալիք էնվայի նէֆիս գօհաքար վէ հաթթա խօրթ Սալամօն գօհաաղը տաիլի կէթիլի մէք օէ պօլունտուրուտան մէմնուռ օլմագըլը արղու խտէն զաթլարն թէշլիֆէլէր իսթար վէ տալէթ օլունուր :

Պօղչա աաաաընն պիւր սէնէլիքտէն եիկիլի սէնէլիլէ գատար էսիլ շարապլար իլէ : Դըզլըսըն տաիլի գումանտարիա թէս միլէ օլունան շարապլար պուրունտուրուտան, լիւզումա պաւունան զաթլարն մաիւմէր : օլմագ ինզրէ, իլան օլունուր :

ՔՕՔ ՔԷՕՄԻԻՐԻԻ ՏԷՓՕՍՈՒ

Մէջքիւր տէփօնուռ սահիպի, Յօվէլ Կ Կարինեան, պու տէֆա իտ արէլի վէ օճազ իչուն զաեէթ տաեանըլը քօք քէօթիւրիւ կէթիլի միշ օլուդ, Յընապըտա ֆէրէս թէհի սօգաղըտա, 14 նումէրօլու տիւքքեանտա, զահէթ էհվ ն ֆիւտաթլա ֆիւրո խթ իթ մէքտէ օլունուրն վէ արղու իւտէնէր իչուն ալեա ճինտէն, մանիլալ քէօմիւրիւ տաիլի պուլունտուրըն րազպէթլու էհալիլէ խա սէլէն իլան ու պէյան իտէր :

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻԿՆ
Ն Շ Ա Ն Պ Է Ր Պ Է Ռ Ե Ա Ն

ՃԱՆՖԷՍՃԻ ԱԻԵՏԻՍ ՊԷՅԼԷՐԵԱՆ

ՍԹԱՆՊՈԼՏԱ ՉԱՐՇՈՒԻ ԲԷՊԻՐՏԷ ՍԱՆՏԱԼ ՊԷՏԷՍԹԷՆ ՍՕԳԱՂԸ ՆՕ. 7

Իչպու մաղաղաա սիւհան վէ ըէնիլի ֆիւթանըլ, ճէհէզ իչին իրէքլի զոււտալարն է'ն էլի վէ կիւզէլ ճինալէրի, կրօն, ֆայլ ֆրանտէ, արմիւր մէրվէյ-եղ, սաթէն, լիօն, ըէնիլի աթլազ, մանթօլուդ ճիլէքլի գատիֆէ, կարնիլիք չըպուլու գատիֆէ, գալէլի ֆիւթանըլ, վէ իրէքլի կընտալի գատիֆէլի պուլունտուրուտան, միւրաճաաթ իտէճէք քեաֆֆէլի րազպէթլու մըշլէրիլէրին կէրէք էմթաանն նէֆֆաաէթ վէ զարաֆէթի, վէ կէրէք ֆիւտաթլարն էհվէնիլէթինէ խ զնուտ օլաճաղարը պէեան օլունուր :

ՍԹԱՆՊՈԼ ԵՆՆԻ ՃԱՄԻՏԷ
ՍԲԷՉԱՐ ՏԻԻՔԵԱՆԼԱՐԸ
ՍԹԱՄՊՈԼ ԳԱԼԱԳՃԸԼԱՐ ՊԱՇԸ 151
ՓԷՐԵՐԻԼ ԳԱՐՉԸՆՆՈՒՄ — 77
ՊԷՅՕՂԼՈՒՆՏԱ ՏՕՂՐՈՒ օԼՈՒՄ — 168

ՏԷՊ ՊՕ

ՍԹԱՆՊՈԼ ԵՆՆԻ ՃԱՄԻՏԷ
ՍԲԷՉԱՐ ՏԻԻՔԵԱՆԼԱՐԸ

ՍԹԱՄՊՈԼ ԳԱԼԱԳՃԸԼԱՐ ՊԱՇԸ 151

ՓԷՐԵՐԻԼ ԳԱՐՉԸՆՆՈՒՄ — 77

Մէջքիւր էհվալաանէ վէ սէշար տիւքքեանլարնտա միւթէաա իտ վէ էնվայի թէրքիլաթը քիմէվիլէ վէ է'զա վէ մուալէճաթ վէ ալէաթ ճէրրահիլէ, վէ լէա ճինա լաթիլ իլէ չէլիքտէն մաաաուլ ալաթ ու էտէվաթ, վէ Լիթիլի ուսուլիտէ պաղար, վէ Ֆրանսիզ վէ ինկիլիզ էճզալարը, օթֆաթօնուռ էն ալէա ճինա, եկրի վէ էճնէպի մաաէն սուլարը, ֆօթօլըաֆճըլար իչին թէրքիլաթը քիմէվիլէ, Պրտօ շարապլարը, գօհաքար, էնվաի իչիլէր, գօգուլու սապուլար, նէֆիս բուտա, օ ար Գօշօնը, սաչ սուլարը, տիւզիլիլիքէր, վէ ըսքէշարլար իլէ քիմեալաանէլէրէ մախուռ ճամ գաղար վէ ալաթ ու էտէվաթ մէվնուտ օլուդ, թօրտան վէ բէրաքէնտէ ֆիւթաթլ օլունուր : Քէզալիք մէջքիւր տիւքքեանլարտա մաալէնէի թըպլիլէ տաիլի իճրա օլունուդ, պունա մախուռ օտալար վար տըր կէճէլէր աչըգ սըր Զէյլ.—Պիլիլիլէ էճզա վէ էմթաաիլըն էն ալ'ս ճինտէն օլունուդ ընու վէ բէք էհվէն ֆիւտաթլա սաթլարընն Տօգթօր էֆէնտիլէրէ վէ րազպէթլու էհալիլէ իլան ու պէյան իտէրիլ :

ԻԼԱՆ

Յօվհաննէս Յ. Պաղըճեան էֆէնտի եաղըիւանէսի թէքրարէն Պիւեիւք Եէնի խանտա իւսթգաթտա 38 նիւմէրօլու օտաեա նազլ իտէրէք քէմաֆիւս սապրգ հէրնէվի ումուրու թահրիլիլէ վէ պիղզաթ իճրալի վէքեալէթի տաալիլիլէ վէ միւմէլիլիլէք, վէ րուլիլէթի մուհտաէպէ վէ սալիլէ իլէ իշթիլալ իթմէքտէ տիւր :

Եիկիրմի պէշ սէնէտէն միւթէճաւիւզ տուր քի պուլունմուշ օլունուր միւթէլիլի մէմուրիլիլէթլէրտէ վէ խուսուսի իչլէրտէ քէսպ իթտիլիլէ թէճարիլի ատիտէ սէմէրէսի օլարազ, թարաֆընա միւրաճաաթ իտէն աւհապը մէսալիհի վէ խուսուսիլէ թէմեիլ վէ իսթինաֆը տալա զըմննտա, թաշրաաան իշ իհալէ իտէն զէվաթը սուհուլէթլի թարիլէր վէ էմնիլէթպախշ մուգալէլէրլէ խօշնուտ իթմէքտէ իտուկիլի պէեան իտէրիլ :